

ปียพัคตร์ สีนบัวทอง : กลยุทธ์การสื่อสารของทหารในโครงการฝึกอบรมเพื่อฟื้นฟูเยาวชนผู้ติดยาเสพติด (COMMUNICATION STRATEGIES IN THE MILITARY REHABILITATION PROGRAM FOR THE DRUG ADDICT YOUTH) อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร. ธนวัต บุญดิลล. 236 หน้า. ISBN 974-030-915-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารและจิตวิทยาการสื่อสารของทหารที่ใช้ในการฝึกอบรมเพื่อฟื้นฟูเยาวชนผู้ติดยาเสพติดในโครงการฝึกอบรมบำบัดฟื้นฟูเยาวชนผู้ต้องขังเนื่องจากปัญหาเสพติด "เดือนเพ็ญพัฒนาเยาวชน" เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่าง คือ ทหารชุดฝึก และเยาวชนผู้เข้ารับการฝึก พร้อมการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมผลการศึกษาคือ

1. กลยุทธ์การสื่อสาร พบว่า ทหารชุดฝึกใช้กลยุทธ์การจัดการที่เรียกว่า "Cyclic order" คือการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันทำงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้ทีมงานได้มีเวลาผ่อนคลาย การดำเนินการฝึกอยู่ภายใต้ข้อกำหนดที่วางไว้ ครูฝึกแต่ละคนมีเอกลักษณ์ในการสื่อสารกับเยาวชนต่างกันแต่มุ่งสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน โดยกลยุทธ์การสื่อสารในการฝึกอบรม แบ่งเป็น 3 กลยุทธ์หลักคือ 1. กลยุทธ์การสื่อสารโดยใช้วัจนภาษา ได้แก่ การพูดแบบทหาร ความมีเหตุผล การให้รางวัล การตรวจสอบ การสั่งสอน การสร้างความสัมพันธ์ และผู้วิจัยเคยเป็นผู้ตี 2. กลยุทธ์การสื่อสารโดยใช้วัจนภาษา 3. กลยุทธ์การสื่อสารโดยใช้รูปแบบกิจกรรม ได้แก่ การละลายพฤติกรรม ฝึกเป็นฝึกเล่นเป็นเล่น ระบบหมู่ เกมกีฬารดดิศ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ซื่อใจเด็ก จะบิ่บิ่ตายจะคลายก็รอด การสร้าง Spy และช่วงเวลาปลดปล่อย

2. จิตวิทยาการสื่อสารในกระบวนการสื่อสาร พบว่า ทหารชุดฝึกได้นำหลักปฏิบัติการจิตวิทยาทางทหาร คือ "หลักจิตวิทยาแห่งวินัย" มาใช้ในการสื่อสารเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของเยาวชน และใช้จิตวิทยาแบบเชิงก้าวร้าว หรือเข้มงวดและแบบประนีประนอมผสมกัน โดยนำรูปแบบการสื่อสาร SMOR เป็นกรอบในการวิเคราะห์ดังนี้

ผู้ส่งสาร ในส่วนของผู้ส่งสารแบ่งข้อมูลที่ได้เป็น 3 ส่วนคือ 1. การอ้างพรางความรู้สึกของครูฝึก พบว่า ครูฝึกมีได้มีพรางพราง ตั้งใจและจริงจังในการฝึกเท่านั้นแต่ยังมีความรู้สึกสงสารและเห็นใจด้วยแต่ไม่สามารถแสดงออกได้เพราะจะทำให้กระบวนการฝึกเสีย 2. ทักษะในการเตรียมการก่อนการฝึก พบว่า มีการคัดเลือกครูฝึกมาก่อน มีการวิเคราะห์ผู้รับสาร และมีการนำประสบการณ์มาวางแผน 3. คุณลักษณะพื้นฐานในการฝึก พบว่า ครูฝึกต้องคำนึงถึงคุณลักษณะ 4 ประการ คือ ความเด็ดขาด ความรุนแรง ความหนักแน่น และความไม่แน่นอน

สาร ในส่วนของสาร แบ่งข้อมูลที่ได้เป็น 3 ส่วน คือ 1. รหัสของสาร พบว่า มีการใช้รหัสสาร 2 ประเภทในการฝึกอบรมคือ รหัสของสารที่ใช้คำ และรหัสของสารที่ไม่ใช้คำ 2. เนื้อหาของสาร พบว่า ในการสื่อสารมีการใช้เนื้อหาสาร 2 ประเภท คือ สารประเภทข้อเท็จจริง และสารประเภทข้อคิดเห็น 3. การจัดสาร พบว่า ทหารชุดฝึกทำการจัดเรียงข้อความโดยอาศัยหลักจิตวิทยา ลำดับขั้นแห่งการรับรู้ ของอลัน มอนโร 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นสนใจ ขั้นต้องการ ขั้นตอนสนองความต้องการ ขั้นการบรรยายให้เห็นภาพชัดเจน และขั้นการกระทำ

สื่อ/ช่องทางการสื่อสาร พบว่า สื่อบุคคล คือครูฝึกเป็นสื่อที่มีความสำคัญที่สุดในการฝึกอบรม โดยมีสื่ออื่น ๆ เช่น สื่อสไลด์ สื่อวีดิทัศน์ และวัตถุ ช่วยเสริมเพียงเล็กน้อย โดยช่องทางการสื่อสารที่มีการใช้สื่อบุคคลเป็นหลัก จำแนกได้เป็น 2 รูปแบบคือ การสื่อสารระหว่างบุคคล และการสื่อสารกลุ่มใหญ่ โดยการสื่อสารทั้งสองรูปแบบมีลักษณะของการสื่อสารอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการผสมกัน

ผู้รับสาร พบว่า เยาวชนผู้เข้ารับการฝึก เป็นเยาวชนชายทั้งหมด มีอายุระหว่าง 13-19 ปี ระดับการศึกษาต่ำสุดคือไม่ได้รับการศึกษา และมีมอศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช. เป็นระดับการศึกษาสูงสุด เยาวชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาตามร่างกายมีรอยสักและรอยตำราวมทั้งแผลเป็นอยู่ทั่วไป อุปนิสัยของเยาวชนส่วนใหญ่ พบว่า มีความหวาดระแวง ไม่มั่นใจในตัวเอง มีความรักพวกพ้องสูง ขาดระเบียบวินัย ขาดความกระตือรือร้น ขาดความกระตือรือร้น เก็บตัวไม่ชอบพูดจาสื่อสารกับคนนอกกลุ่ม เยาวชนส่วนใหญ่ติดโทรศัพท์มือถือครอบครองยาบ้า ส่วนหนึ่งโดนคดีจำคุกยาบ้า เยาวชนส่วนใหญ่เสพติดยาบ้าวันละ 2-30 เม็ด เป็นระยะเวลา 1-10 ปี สาเหตุที่เข้าเพราะความอยากรู้อยากลอง สภาพชีวิตของเยาวชนในระหว่างติดยาเสพติดอยู่กับการครอบครองตามปกติผู้ปกครองมักจะรู้ภายหลังการเข้ายาเสพติด ขาดเยาวชน อย่างน้อยผ่านไป 2 เดือน

จิตวิทยาการสื่อสาร พบว่า ทหารชุดฝึกนำหลักจิตวิทยาแห่งวินัย 3 ประเด็นมาใช้ในการสื่อสารเพื่อฝึกอบรมเยาวชนผู้ติดยาเสพติด 1. วินัยในการเตรียมพร้อมก่อนการฝึก 2. วินัยในการปฏิบัติ 3. วินัยในการสังเกตการณ์ 9 ประการแก่เยาวชนคือ ความมีระเบียบวินัย มีวินัยในการฟังคำสั่ง มีจิตใจที่เข้มแข็งกล้าหาญ มีความรู้พื้นฐานทางทหาร มีความอดทน-สามัคคี-เสียสละ มีความสามารถทางกายในสิ่งควรใช้ มีจิตใจที่กล้าหาญ มีความกล้าหาญใจ และมีความกล้า-เสียสละ-มีวินัย